

SSC Weekly Focus

บทความวิเคราะห์สถานการณ์ยุทธศาสตร์และความมั่นคงของประเทศรายสัปดาห์

ฉบับที่ ๕ / ๕๖ | ๑๒ - ๑๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๕

Single Market : AEC ไทย...พร้อมแล้วหรือยัง?

การเคลื่อนย้ายแรงงานเสรีใน ๗ อาชีพ เป็นเพียงกลไกหนึ่งของการขับเคลื่อน Single Market สู่ปลายทางคือการเป็น AEC ดังนั้นประเทศไทยมีความพร้อมกับการเป็น Single Market ร่วมกับประเทศอื่นในอาเซียนหรือยัง หรือให้ความสำคัญกับการเคลื่อนย้ายแรงงานเสรีเท่าไร ?

ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community : AEC) จะมีการจัดตั้งอย่างสมบูรณ์ในปี ๒๕๕๘ โดยมีเป้าหมายในการส่งเสริมอาเซียนให้เป็นตลาดเดียวและเป็นฐานการผลิตร่วมกัน โดยให้มีการเคลื่อนย้ายสินค้า บริการ การลงทุน แรงงานฝีมือที่เสรีมากขึ้น มีการสร้างเสริมขีดความสามารถในการแข่งขัน การพัฒนาเศรษฐกิจอย่างเสมอภาค และการบูรณาการเข้ากับเศรษฐกิจโลก

การเข้าร่วมเป็นประชาคม อาทិ ประชาคมเศรษฐกิจยุโรป และประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน เป็นไปตามการบูรณาการทางเศรษฐกิจ มี ๕ ขั้น คือ

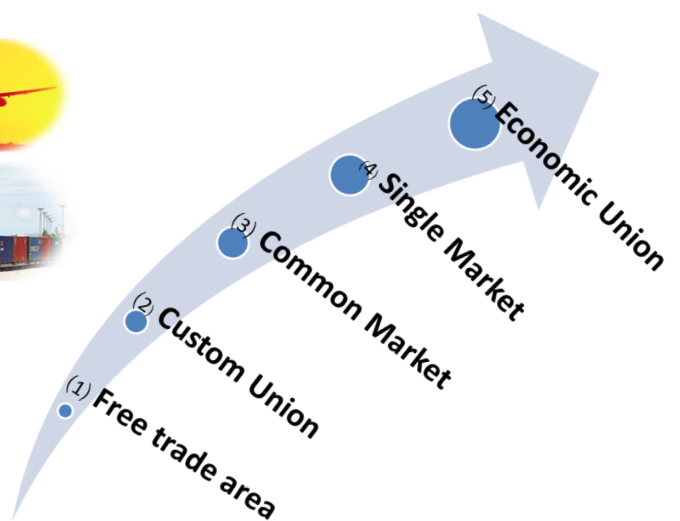
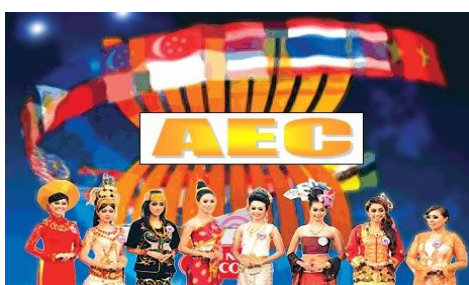
๑. **Free trade area** คือ การที่สินค้าภายในกลุ่มประเทศสมาชิกสามารถเคลื่อนย้ายไปมาได้อย่างเสรี ไม่ต้องเสียภาษีระหว่างกัน

๒. **Custom Union** เหมือนกับ FTA แต่ก้าวหน้าไปอีกขั้น คือ ประเทศสมาชิกใน Custom Union ไม่เพียงแต่จะมี FTA ระหว่างกันตามที่กล่าวข้างต้น แต่จะมีกำแพงภาษีต่อประเทศภายนอกในอัตราเดียวกันด้วย

๓. **Common Market** ก็จะก้าวหน้ากว่า Custom Union ไปอีกขั้น คือภายในกลุ่มประเทศสมาชิก ไม่เพียงแต่มีการเคลื่อนย้ายอย่างเสรีของสินค้า แต่รวมไปถึงการเคลื่อนย้ายอย่างเสรีของปัจจัยการผลิตสินค้า อันได้แก่ทุน แรงงาน และบริการ

๔. **Single Market** คือไม่เพียงแต่มีการเคลื่อนย้ายอย่างเสรีของสินค้าและปัจจัยการผลิต แต่หาทางลดอุปสรรคทางเทคนิคต่างๆ (เช่น ระบบ technical standard) เพื่อจะทำให้ปัจจัยการผลิตเคลื่อนย้ายได้อย่างสมบูรณ์

๕. **Economic Union** คือการบูรณาการทางเศรษฐกิจโดยสมบูรณ์ เพราะไม่เพียงแต่มีการเคลื่อนย้ายอย่างเสรีของสินค้าและปัจจัยการผลิต แต่ประเทศสมาชิกยังมีนโยบายการเงิน (fiscal policy) เช่น เรื่องภาษี และนโยบายการคลัง (monetary policy) เช่น การตั้งอัตราดอกเบี้ย และอัตราแลกเปลี่ยนร่วมกัน เป็นต้น

การเป็นตลาดและฐานการผลิตเดียวกันเป็นยุทธศาสตร์สำคัญของการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ซึ่งจะทำให้อาเซียนมีความสามารถในการแข่งขันสูงขึ้น โดยอาเซียนได้กำหนดกลไกและมาตรการใหม่ ๆ ที่จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินมาตรการด้านเศรษฐกิจที่มีอยู่แล้วเร่งรัดการรวมกลุ่มเศรษฐกิจในสาขาที่มีความสำคัญลำดับแรก อำนวยความสะดวกการเคลื่อนย้ายบุคคล แรงงานฝีมือ ผู้เชี่ยวชาญ และเสริมสร้างความเข้มแข็งของกลไกในอาเซียน อีกทั้งการเป็นตลาดสินค้าและบริการเดียว จะช่วยสนับสนุนการพัฒนาเครือข่ายการผลิตในภูมิภาค และเสริมสร้างศักยภาพของอาเซียนในการเป็นศูนย์กลางการผลิตของโลก โดยประเทศสมาชิกได้ร่วมกันดำเนินมาตรการต่าง ๆ ที่จะช่วยเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของอาเซียน ได้แก่ ยกเลิกภาษีศุลกากร ยกเลิกอุปสรรคทางการค้าที่มีใช้ภาษี ปรับพิธีการด้านศุลกากรให้เป็นมาตรฐานเดียวกันและง่ายขึ้น ซึ่งจะช่วยลดต้นทุนลงได้ รวมทั้งมีการเคลื่อนย้ายแรงงานฝีมือเสรี ทำให้มีนักลงทุนอาเซียนสามารถลงทุนได้อย่างเสรีในสาขาอุตสาหกรรมและบริการที่ประเทศสมาชิกอาเซียนเปิดให้ เป็นต้น ซึ่งการเป็นตลาดและฐานการผลิตเดียวกันของอาเซียน มี ๕ องค์ประกอบหลัก คือ

- (๑) การเคลื่อนย้ายสินค้าเสรี
- (๒) การเคลื่อนย้ายบริการเสรี
- (๓) การเคลื่อนย้ายการลงทุนเสรี
- (๔) การเคลื่อนย้ายเงินทุนเสรีขึ้น
- (๕) การเคลื่อนย้ายแรงงานฝีมือเสรี

สำหรับในปัจจุบันประเทศไทยมุ่งให้ความสนใจกับประเด็นการเคลื่อนย้ายแรงงานฝีมืออย่างเสรี (Free Flow of Skilled Labor) ซึ่งเป็นองค์ประกอบหนึ่งเท่านั้น โดยประเทศสมาชิกอาเซียนได้จัดทำข้อตกลงยอมรับร่วมกัน

7 วิชาชีพที่สามารถย้ายแรงงานฝีมืออย่างเสรีในประชาคมอาเซียน

(Mutual Recognition Arrangements: MRAs) ใน ๗ อาชีพ คือ วิศวกร แพทย์ ทันตแพทย์ นักบัญชี มีการคาดการณ์ว่าการเปิด AEC จะส่งผลให้มีการเคลื่อนย้ายแรงงานครั้งใหญ่ในภูมิภาค เพราะตลาดแรงงานมีขนาดใหญ่ขึ้น ทำให้มีสถานที่ทำงานให้เลือกมากขึ้น อีกทั้งยังมีโอกาสที่จะได้รับค่าแรงที่สูงขึ้น ถ้าแรงงานนั้นเป็นที่ต้องการของตลาดแรงงาน นอกจากนั้นทำให้เกิดความร่วมมือระหว่างประเทศภาคีสมาชิกในการพัฒนาฝีมือแรงงานให้อยู่บนมาตรฐานเดียวกัน เท่ากับเป็นโอกาสให้แรงงานได้รับการพัฒนาฝีมือมากขึ้น และสามารถเคลื่อนย้ายไปประเทศใดก็ได้ภายใต้ระเบียบกฎหมายและมาตรฐานแบบเดียวกัน การที่ประเทศไทยให้ความสำคัญกับการเคลื่อนย้ายแรงงานเสรีเป็นปัจจัยหลักในการเข้าร่วม AEC โดยหลงลืมไปว่าการเปิดเสรีใน ๗ อาชีพนั้นเป็นเพียงกลไกหนึ่งของการเข้าร่วม AEC เท่านั้น ซึ่งตามหลักเศรษฐศาสตร์ หากประเทศใดมีระบบเศรษฐกิจภายในประเทศที่มั่นคงก็ย่อมจะส่งผลให้แรงงานฝีมือทำงานในประเทศนั้นๆ ทั้งนี้ประเทศที่คาดว่าจะดึงดูดแรงงานฝีมือจากประเทศอื่น เนื่องจากมีค่าจ้างแรงงานสูง เช่น สิงคโปร์ และมาเลเซีย ซึ่งมีรายได้เฉลี่ยต่อคนต่อปีอยู่ในอันดับต้นๆ ของอาเซียน อย่างไรก็ตามภาวะ “สมองไหล” ของอาชีพต่างๆ เป็นเรื่องปกติ เพียงแต่การเปิด AEC ทำให้อาชีพต่างๆ สามารถเลือกได้อย่างเสรี จะยิ่งตอกย้ำให้ภาพของการไหลเวียนแรงงานชัดเจนขึ้นเท่านั้น

ดังนั้นประเทศไทยจึงควรคำนึงถึงประเด็นอื่นๆ ซึ่งจะเป็นตัวขับเคลื่อนให้ประเทศไทยประสบความสำเร็จเมื่ออาเซียนก้าวเข้าสู่การเป็น Single Market อย่างเต็มตัว นอกเหนือจากประเด็น ๗ อาชีพที่จะมีการเคลื่อนย้ายเสรี ซึ่งประเด็นดังกล่าวอาจต้องมีการปรับเปลี่ยนเพื่อให้ทันต่อบริบทใหม่ๆ ที่จะเกิดขึ้น ดังนั้น การวางยุทธศาสตร์เพื่อให้รองรับกับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอนาคตจึงมีความสำคัญยิ่ง

เหลือเวลาอีกเพียง ๓ ปี...ไทย...พร้อมแล้วหรือยังกับการก้าวเข้าสู่ AEC ?